

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Erindringer

om

Vordingborg lærde Skole

for Skoleaaret 1845—1846,

som

Indbydelseskrift

til

Skolens offentlige Examen i 1846,

udgivne

af

Dr. F. L. Lange,
Skolens Rector.

Nykjøbing paa Falster.

Trykt i Wih. Laubs Enkes Bogtrykkeri.

1.

Under 13de Marts d. A. har det behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at resolvere, at Bordingborg lærde Skole ved Skoleaarets Udgang d. 30te Septbr. d. A. skal nedlægges. Følgende er den Stiftsøvrighedsfrivelse, hvorved Skolens Forstanderskab blev sat i Kundskab herom, samt om de Vilkaar for Communen, hvorunder den allernaadigste Resolution bestemmer Skolens Nedlæggelse:

„Den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler har under 25de f. M. tilfrevet os saaledes:

„Paa Directionens allerunderdanigste Indstilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 13de d. M. allernaadigst at resolvere blandt Andet saaledes:

Vi ville allernaadigst have bestemt, at den lærde Skole i Bordingborg skal ved Skoleaarets Udgang d. 30te September d. A. nedlægges.

Uf de til denne Skole henhørende Eiendomme og Indtægter ville Vi allernaadigst have Kjøbstadens Commune tillagt de herefter bestemte Andele, for at anvende til at staffe Byen en forbedret Underviisningsanstalt.

- a. Skolebygningen med samtlige dertil hørende Inventarier og Apparater, saa og Rectorboligen.
- b. Den Deel af Skole- og Discipel-Bibliothekerne, som Vor Direction ikke forbeholder det lærde Skolevæsen.

- c. Skolens nuværende rentebærende Capital 734 Rbd., hvilken Communen, saasnart Skolen er nedlagt, modtager i de Obligationer, hvori samme da er udestaaende, imod at indbetale i den almindelige Skolefond de deraf for $3\frac{1}{2}$ Maaned falsdende Renter.
- d. Skolens Stipendiefond, som med det derunder hidtil indbefattede ældre Schouffe Legat, ved Udgangen af Mæret 1844 udgjorde 2317 Rbd., for hvilket Beløb, forsaavidt det er frugtbargjort, Communen modtager de Obligationer, hvori det er anbragt, og forsaavidt det ikke er rentebærende, contant Udbetaling; dog at de Stipendier, der ere oplagte for Disciple, som i Løbet af Mæret 1846 gaae over i en anden lærd Skole, indbetales til denne, overeensstemmende med Forordningen af 7de November 1809 § 84.
- e. Degnebygget af Landsfognet, der nu giver en aarlig Afgift af 26 Tønder 2 Skjæpper Byg, som betaales efter Capitelstarten.
- f. Den Stipendiefonden tilhørende Jordløb, der nu giver i Afgift $2\frac{1}{2}$ Tønde Byg aarlig; begge de sidstnævnte Afgiftsposter at oppebære udeelte den første Gang efter 30te September 1846, de foresalde til Betaling.
- g. De saakaldte Kostpenge fra Amtsstuen, 104 Rbd. kvartaliter, der nu ere indbefattede under den fra Finantekassen til den almindelige Skolefond i samlet Sum indbetalte Refusion af 6138 Rbd. 88 Sk.

Om Anvendelsen af Suhrs Legat til den lærde Skole i Bordingborg forbeholdes det den endnu levende Fundator at tage Bestemmelse. Derimod forbeholdes det lærde Skolevaesen samtlige øvrige, ikke i det Foregaaende udtryffeligt nævnte, Eiendomme og Indtægter, navnlig den af Skolen hidtil oppebaarne Kongetiender og Degne-

penstoner, samt de fra Ringsted Skole, ved dennes Nedlæggelse, i sin Tid til Bordingborg Skole henlagte 50 Lunder Byg og 45 Rbd. 78 Sk. aarlig.

De ved Bordingborg Skole for Tiden ansatte faste Lærere, nemlig Rektor Dr. Lange og Adjunkt Lembcke, ville Vi allernaadigst have entlediget fra deres respective Embeder fra den Tid, Skolen nedlægges; og have dem tillagt deres hidtil havte fulde Gage i Bartpenge, indtil de til andre Embeder maatte vorde befordrede, hvilke Bartpenge blive at overtage paa den aftagende Pensionistsliste under Bore Finantser.

Med tjenstlig at communicere Stiftsøvrigheden denne allerhøieste Resolution, som herfra under Dags Dato er communiceret Rektor Dr. Lange og Adjunkt Lembcke til egen Efterretning og til Bekjendtgjørelse for Skolens Forstanderskab, tilføier Directionen, at Finantsdeputationen under Dags Dato er deels meddeelt Størrelsen af de bemeldte tvende Lærere nu tillagte Gager, deels tilskrevet om at foranstalte Kostpengene fra Amtsstuen fra 1ste October d. A. anviste umiddelbart til Bordingborg Communalbestyrelse fra Amtsstuen sammesteds.

Hvilket herved tjenstlig communiceres de ærede Herrer til behagelig Efterretning.

Kjøbenhavn, den 4de April 1846.

Knuth.

Mynster.

Til d.Hrr. Forstandere for den lærde Skole i Bordingborg."

2.

Da den konstituerede Lærer, nuværende Pastor Andersen, kort før det foregaaende Mars Hovederaamen forlod Skolen, syntes det i ingen Henseende hensigtsmæssigt at ansætte en ny Lærer for den formeentlig korte Tid, hvori Skolen endnu maatte have at bestaae, da Skolens øvrige Lærerpersonele ved nogen Forandring i Fordelingen af Fagene vilde være fuldkommen i Stand til at besørge den hele Underviisning, især da det ringe Discipeltal i enkelte Fag tillod at samle to Classer under een Lærer uden Skade for Underviisningen. De forskjellige Lærefag have da været fordeelte paa følgende Maade:

Rektor har læst:	Latin i 4de Klasse	8	Timer.
	Græsk i 4de og 3die Klasse	10	—
Adjunkt Lembæ:	Historie og Geographi i alle Classer	18	—
	Dansk i 4de og 3die	4	—
	Tydsf i 4de	2	—
Adjunkt Leth: . .	Mathematik i alle Classer	16	—
	Latin i 1ste Klasse	6	—
	Dansk i 1ste og 2den Klasse	9	—
Adj. Tidemand.	Religion i alle Classer	10	—
	Franff i alle Classer	9	—
	Tydsf i 1ste, 2den og 3die Klasse	6	—
	Græsk i 2den Klasse	5	—
	Hebraiff i 3die og 4de Klasse	4	—
	Skrivning i 1ste, 2den og 3die Cl.	4	—
Adjunkt Bestesen:	Latin i 4de Klasse	3	—
	i 2den og 3die Klasse	19	—
Timelærer Bischoff:	Tegning i 1ste og 2den Klasse	4	—
	Sang	3	—
Bagtm. Thestrup:	Gymnastik og Svømning	4	—

Antallet af de ugentlige Timer, som i de forskjellige Classer have været tilbeelte de forskjellige Fag, har i dette Skoleaar været følgende:

	1ste Cl.	2den Cl.	3die Cl.	4de Cl.
Latin	6	9	10	11
Græsk	"	5	5	5
Hebraisk	"	"	2	2
Dansk	6	3	2	2
Tydsk	4	2	2	2
Fransk	1	3	3	2
Religion	3	2	2	3
Hist. og Geogr.	5	4	4	5
Mathematik.	5 (Regning)	4	4	3
Skrivning	4	2	2	"
Tegning	2	2	"	"
<hr/>				
Tilfsammen	36	36	36	35.

Svorledes de daglige Læsetimer have været fordeelte, viser følgende Schema:

Timetabel for Vordingborg lærd

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
8—9	4. Latin. 3. Danff. 2. Græff. 1. Latin.	4. Latin. 3. Historie. 2. Græff. 1. Latin.	4. Latin. 3. Geographie. 2. Græff. 1. Latin.
9—10	4. Historie. 3. Græff. 2. Latin. 1. Tydff.	4. Historie. 3. Græff. 2. Latin. 1. Religion.	4. Geographie. 3. Græff. 2. Latin. 1. Tydff.
10—11	4. Mathematif. 3. Latin. 2. Franff. 1. Historie.	4. Religion. 3. Latin. 2. Danff. 1. Geographie.	4. Religion. 3. Latin. 2. Historie. 1. Danff.
11—12	4. Hebraiff. 3. Latin. 2. Geographie. 1. Danff.	4. Tydff. 3. Mathematif. 2. Latin. 1. Tydff.	4. Latin. 3. Tydff. 2. Tydff. 1. Regning.
12—1	Gymnastif.	Gymnastif.	=
1—2	4. Franff.	4. Danff.	=
2—3	4. Repetitioner af Latin og Græff. 3. Sfrivning. 2. Danff. 1. Sfrivning.	4. Græff. 3. Latin. 2. Franff. 1. Regning.	4. Græff. 3. Mathematif. 2. Sfrivning. 1. Sfrivning.
3—4	3. Hebraiff. 2. Tegning. 1. Regning.	3. Latin. 2. Mathematif. 1. Franff.	3. Religion. 2. Mathematif. 1. Tegning.
4—5	Sang.	=	Sang.

Skole i Skoleaaret 1845—1846.

Torsdag.	Fredag.	Løverdag.
4. Latin. 3. Dansk. 2. Græsk. 1. Latin.	4. Latin. 3. Historie. 2. Græsk. 1. Latin.	4. Latin. 3. Geographie. 2. Religion. 1. Latin.
4. Historie. 3. Græsk. 2. Latin. 1. Religion.	4. Geographie. 3. Græsk. 2. Latin. 1. Religion.	4. Oldsager og Mythologie. 3. Hebraisk. 2. Latin. 1. Historie.
4. Mathematik. 3. Latin. 2. Religion. 1. Historie.	4. Religion. 3. Latin. 2. Dansk. 1. Geographie.	4. Hebraisk. 3. Latin. 2. Historie. 1. Dansk.
4. Latin. 3. Mathematik. 2. Geographie. 1. Tydsk.	4. Tydsk. 3. Latin. 2. Fransk. 1. Dansk.	4. Latin. 3. Tydsk. 2. Tydsk. 1. Dansk.
Gymnastik.	Gymnastik.	=
4. Fransk.	4. Dansk.	4. Mathematik.
4. Græsk. 3. Fransk. 2. Latin. 1. Regning.	4. Græsk. 3. Skrivning. 2. Mathematik. 1. Skrivning.	4. Græsk. 3. Mathematik. 2. Skrivning. 1. Skrivning.
3. Fransk. 2. Latin. 1. Dansk.	3. Religion. 2. Tegning. 1. Regning.	3. Fransk. 2. Mathematik. 1. Tegning.
=	=	Sammensang.

3.

Ved Skoleaarets Begyndelse optoges 3 indenbyes Disciple, alle i Skolens nederste Klasse. Da 9 Disciple vare levnede Skolen fra det forrige Aar, var det hele Discipeltal altsaa 12, 8 studerende, 4 ikke-studerende, fordeelte i følgende Classer:

Fjerde Klasse.

Julius Sophus Emil Juul, Søn af Capitain Juul paa Langeland.

Tredie Klasse.

1. Mathias Carl Grandjean Thye, Søn af Forvalter Thye i Bordingborg.

2. Johan Phillip Emil Madsen, Søn af Gjæstgiver Madsen i Bordingborg.

Anden Klasse.

1. Biggo Saurbrey, Søn af Ritmester, Ridder v. Saurbrey i Bordingborg.

2. Mar Saurbrey, Broder til den foregaaende.

3. Carl Georg Lange, Søn af Skolens Rector.

4. Vilhelm Christian Jørgensen, Søn af Skolelærer Jørgensen i Snefere ved Præstø.

5. Carl Dyrhauge, Søn af Gaardeier Dyrhauge ved Kjøbenhavn.

Første Klasse.

1. Julius Lange, Søn af Skolens Rector.

2. Harro Saurbrey, Broder til Nr. 1 i 2den Klasse.

3. Carl Schytte, Søn af Amtsforvalter, Kammerraad Schytte i Bordingborg.

4. Jean Morton Drenbøll, Søn af Byfoged, Justitsraad Drenbøll i Bordingborg.

I Aarets Løb udgik 5 Disciple, 3 til andre lærde Sko-

ler, 2 til Realundervisning. — Til Universitetet dimitteres
Julius Emil Juul.

4.

I Aarets Løb er i de forskjellige Fag læst Følgende:

Latin.

- I Klasse:** Borgens Læsebog: § 1—44. De danske Stykker ere oversatte paa Latin, og de syntaktiske Regler gjennemgaaede og indøvede ved Exempler. Madvig's Grammatik: Formlæren i Udtog.
- II Klasse:** Borgens Læsebog: narratiunculæ. **Cornelius Nepos:** Chabrias, Titmoheus, Datames, Epaminondas, Pelopidas, Agesilaus, Eumenes, Phocion, Timoleon, de regibus, Hamilcar, Hannibal, Cato, Atticus. Af Madvig's Grammatik Formlæren og Syntarens første Deel i Udtog; det i Syntaren læste er indøvet ved mundtlig Oversættelse af de tilsvarende Afsnit i Troiels Samlinger.
- III Klasse:** Cicero pro Roscio Amerino, pro Milone og Orat. 1. Catil. Af Madvig's Grammatik: Formlæren fra § 129—fin. og § 1—60, af Syntaren § 283—fin. og § 206—90.
- IV Klasse:** Cic. de offic. lib. I; Cic. disput. Tusculan. lib. V.; Cic. orat. pro Dejotaro. Sallustii bellum Jugurthin. Terentii Andria, Heautontimorumenos og Phormio. Senecæ epistolæ 1—50. — Alt er læst af Disc. paa egen Haand, men gennemexamineret paa Skolen; Senecas Breve ere læste paa Stedet, og fra Bladet, og repe-

terede hjemme. Af det tidligere læste er det Meste repeteret. Som Hjælpe midler ere brugte Madvig's Grammatik og Bojesens Antiquiteter.

II Klasse: Langes Materialier: Første Cursus med tilhørende danske Stykker. Sammes Grammatik: Formlæren.

III Klasse: Iliadens 1ste, 2den og 3die Bog. Formlæren i Langes Grammatik.

IV Klasse: Homeri Iliad. lib. 5 v. 297—909. 6 v. 390—500. 9 v. 180—690. 17 v. 426—456. 19 v. 40—305. 22. 24 v. 188—804. Odysseæ lib. 1 og 2. 3 v. 100—216. 4 v. 306—570. 5. 7 v. 78. 225. 9, 10, 11, 12. 13 v. 352—440. 14 v. 185—360. 16 v. 135—321. 17 v. 166—328. 18 v. 1—100. 19 v. 307—604. 21 v. 275—434. 22. 23 v. 32—210. 24 v. 205—518. Xenoph. Memorab. lib. 1 og 2. Demosthenis orat. Olynthiaca III. Luciani dialogi mortuor. 2, 4, 5, 7, 10, 12, 22, 25, 26. — Alt er læst af Disc. paa egen Haand, men gjennemexamineret paa Skolen. Det Meste af Homer, samt de Lucian'ske Dialoger ere læste paa Stedet og fra Bladet, og repeterede hjemme. De tidligere læste Pensæ repeterede. Som Hjælpe midler ere brugte: Langes Grammatik, Bojesens Antiquiteter, Moritz's Mythologie.

S c r a i f t.

III Klasse: Whittes Grammatik: Lydlærens 1 og 2 Kapitel, Bviningelæren til de uregelmæssige Verba,

(undtagen Talordene og Rævneordenes Dannelse). Det i Grammatiken læste er indøvet ved Tidemand's eksempelsamling Nr. I—VI inklusive.

IV Klasse: Genesis og de 20 første Psalmer. Hele Formlæren er læst og repeteret efter Whittes Grammatik.

D a n s k.

I Klasse: Øvelse i Dplæsning, Bogstavering og Analyse efter Hjorts Børneven. Dictat 3 Timer ugentlig.

II Klasse: Dplæsning og Analyse efter Holst's prosaiske Læsebog. Nogle Stykker af Barfods poetiske Læsebog ere lærte udenad. Dpermann's Indledning. Rettskrivnings- og Interpunktionslæren efter mundtligt Foredrag. Stil 2 Timer ugentlig.

III Klasse: Øvelser i Dplæsning meest af Digte. Dhlenschlägers Helge, Nordens Guder og nogle af Tragoedierne ere læste med eller for Discipulene. 1 Stil ugentlig, dels Oversættelse fra Tydsk eller Fransk, dels Udvikling af et forud gennemgaaet Emne.

IV Klasse: En Oversigt over den danske Literatur efter Thortsens Haandbog; til nærmere Dplysning ere udvalgte Stykker gennemgaaede, især af Kæmpeviserne. 1 à 2 skriftlige Udarbejdelser ugentlig.

T y d s k.

I Klasse: Riises mindre Læsebog S. 22—102; samt fra S. 157—208. Det Bigtigste af Form-

læren er indøvet ved mundtligt Foredrag under Læsningen.

II og III Klasse: Hjorts Læsebog S. 234—321. **III Cl.** Sammes større Grammatik: Formlæren.

II Cl. Sammes mindre Grammatik.

IV Klasse: Hermann und Dorothea og Reineke Fuchs. Repetition af Grammatiken. Mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk. 1 a 2 Stile ugentlig.

Fransf.

II Klasse: a) Borrings Læsebog for Mellemklasserne S. 74—128. Sammes Grammatik: Formlæren.

b) Borrings Læsebog for Begyndere S. 13—
Entretiens Instructifs. Af Grammatiken Formlæren til de uregelmæssige Verber.

III Klasse: Borrings *Etudes littéraires* S. 1—60. Ed. 1815. Abrahams Grammatik: Formlæren. Ugentlig er skrevet 1 Stil, hvortil er brugt „Ingerslevs Materialier“.

IV Klasse: Molière: *les fourberies de Scapin, Mérimée: lettres de Madrid, lettres de Valence, le nase étrusque, les mécontents.* Grammatiken repeteret efter Abrahams Læsebog. — Hver Time er der foretaget Øvelse i mundtlig Oversættelse fra Dansk til Fransf, desuden ere adskillige Stile skrevne.

Religion.

I Klasse: Herslevs større Bibelhistorie S. 1—83. Psalmerne: 15, 42, 48, 138, 144, 170, 190, 248, 311, 218, 339, 347, 403, 560, 562,

568, 570, 576, 578, 581, 584, 586, 588, 590, 593, 597, 599, 602, 615.

- II Klasse:** Herølebs større Bibelhistorie: det gamle Testamente. Valles Lærebog: de 4 første Capitler. 19 Psalmer.
- III Klasse:** Krog Meyers Lærebog §§ 1—62. Herølebs Bibelhistorie: det gamle Testamente fra 4de Periode og det ny Testamente 4de Periode.
- IV Klasse:** Den christelige Troes- og Sædelære efter dicterede Paragrapher ved Eiden af Krog Meyers Lærebog. Herølebs Bibelhistorie læst og repeteret. I Grundsproget er læst: *Acta Apostolorum*, Brevet til Romerne, og repeteret Johannes Evangelium.

Historie.

- I Klasse:** Danmarks Historie til Frederik II.
- II Klasse:** Den gamle Historie indtil det romerske Keiserrige. Kort Oversigt af den gamle Geographie.
- III Klasse:** Middelalderens Historie (med Undtagelse af Danmark), tilligemed en Fremstilling af Stændernes Forhold i Middelalderen og en Oversigt over Europas Folkestammer.
- IV Klasse:** Hovedrepetition af den almindelige saavel som Danmarks Historie, tilligemed den gamle Geographie og det Almindelige af Antiquiteterne.

Som Lærebøger ere benyttede: i nederste Klasse Munthes Fædrelandets Historie, i de øvrige Hofods Udtog af Verdenhistorien, Allens Danmarks Historie, Königsfeldts gamle Geographie og Bojesens græske og romerske Antiquiteter.

Geographie.

- I Klasse:** Asien og Australien, Afrika og Amerika. Det

Vigtigste af den almindelige Indledning er meddeelt mundtlig.

II Klasse: Almindelig Indledning efter Lærebogens mindre Udgave. Europa indtil Frankrig.

III Klasse: Asien og Australien.

IV Klasse: Almindelig Repetition.

I 1ste Klasse bruges Ingerslevs mindre, i de øvrige Classer Sammes større Lærebog.

Mathematisk.

I Klasse: Tavlerregning efter Ursins Regnebog.

II Klasse: Arithmetik: Læren om de 4 Regningsarter, Primtal og delelige Tal, Parttagning, Brøk, Decimalbrøk og Bogstavregning. Geometri: Indledning, Vinkler, Trianglers Congruents, Paralleler og Parallelogrammer.

I denne Klasse bruges ingen Lærebog.

III Klasse: Bergs Arithmetik: Cap. 1—7 og 13. Sammes Geometri: Første Hovedafdeling og anden Hovedafdelings første Capitel.

IV Klasse: Bergs Arithmetik med Indbegreb af Ligninger af 1ste og 2den Grad, Kædebrøk og Logarithmer. Sammes Geometri.

5.

Af Skolens 4 Stipendier, hvert paa 25 Rbd., har eet været tillagt Disciplen Madsen. Fri Skolegang har været tilstaaet Disciplene Thye, C. Lange, Dyrhauge, Ingerslev, J. Lange. Renterne af det Schouske Legat, som oppebæres i 3 Aar, ere i October 1845 tillagte Disciplen Thye.

Den offentlige Examen

i

Vordingborg lærde Skole i Aaret 1846

afholdes i følgende Orden:

Skriftlig Prøve:

Formidd.	Onsdagen den 23de Septbr.	Eftermidd.
Dansf.		Latin.

Mundtlig Prøve:

	Torsdagen den 24de Septbr.	
Mathemathik (Regning).		Tydsf og Fransf.
	Fredeagen den 25de Septbr.	
Dansf.		Historie og Geographi.
	Løvedagen den 26de Septbr.	
Latin og Græff.		Religion.

Til at overvære denne Examen indbydes ærbødigt Disciplenes Fædre og Bærger, ligesom Skolens øvrige Belyndere.

Vordingborg lærde Skole, den 6te September 1846.

Fr. Lange.